

7, 29. सर्वाकुशल^० M. 11, 221. व्याधि^० Suçr. 1, 71, 11. ऋणा^० Hār. 187. देह^० Kathās. 5, 132. मोक्ष^० 7, 27. मन्वु^० Spr. 732. — 2) Befreiung von allen Banden der Welt, Erlösung AK. 1, 1, 4, 16. Trik. 1, 1, 133. H. 75. an. 2, 569. MED. sh. 22. HALĀJ. 1, 124. संसारमोक्षस्थितिबन्धकेतुः ÇVETĀÇV. Up. 6, 16. MAITRAJUP. 6, 20, 34. M. 1, 114. 6, 35. fgg. BHAG. 5, 28, 18, 30. MBH. 1, 6125. KAN. 5, 2, 18. NILAK. 31. fgg. KAP. 1, 5. 7. 2. 7. BĀDAR. 1, 1. TATTVAS. 8. 48. धर्मार्थकाममोक्षानाम् RAGH. 10, 85. Spr. 1318. fgg. VARĀH. BRH. 23, 15. BRAHMA-P. in LA. (II) 48, 13. WEBER, RĀMAT. Up. 327. fg. 349. ०कर^० 320. Spr. 223. DHĀRTAS. in LA. 83, 15. ०पद्वो 83, 9. Verz. d. Oxf. H. 91, b, 6. 228, a, N. ०योग 17, a, 37. मोक्ष = मृति Tod H. an. — 3) Bez. bestimmter zur Erlösung führender Gesänge JĀĒS. 3, 114. — 4) in der Astr. Befreiung des verdunkelten (verschlungenen) Gestirns, Ende einer Finsternis SŪRJAS. 4, 14. 16. 5, 14. 16. 6, 4. 7. 18. 22. VARĀH. BRH. S. 2, c. 5, 81. fgg. — 5) das Sichablösen, Abfallen, Herabfallen: गर्भ^० Geburt des Fötus VARĀH. BRH. 5, 17. वनस्थलोर्मरुत्पन्नमोक्षाः KUMĀRAS. 3, 31. अम्बुनिवह^० ein Erguss VARĀH. BRH. S. 9, 29. — 6) das Lösen: ध्रुवलावेणीमोक्षोत्सुक MBGH. 97. प्रश्न^० Lösung einer Frage KATHĀS. 3, 53. — 7) das Fließenlassen: ध्रुव^० das Vergießen von Thränen MĀRK. P. 109, 13. रक्त^० das Blutlassen Suçr. 1, 331, 10. — 8) das Ausstossen: शाय^० eines Fluchs R. 1, 49, 3 (30, 3 GORR.). das Schleudern, Abschiessen, Werfen; = मोचन H. an. MED. नारायणास्त्रस्य MBH. 1, 345. शर्^० R. 1, 76, 16. BHĀG. P. 8, 11, 22. मय्येव योग्यस्त्व वाणमोक्षः ad ÇĀK. 34. अयाङ्^० BHĀG. P. 2, 1, 31. das Streuen, Ausstreuen: लास^० KUMĀRAS. 7, 80. KATHĀS. 50, 138. 140. — 9) ein best. Baum H. an. 2, 569. HALĀJ. 5, 26. = मुष्कक AK. 2, 4, 2, 20. H. an. 2, 13. MED. — Vgl. निर्मोक्ष, परि^०, प्र^०, प्रति^०, सिरा^०, मोक्ष, मोक्षिक.

मोक्षक 1) am Ende eines adj. comp. = मोक्ष 2. AK. 2, 7, 57. H. 1382. — 2) m. ein best. Baum, = मोक्ष 9. MED. k. 30. RĀGAN. im ÇKDR. VARĀH. BRH. S. 54, 113. Suçr. 2, 238, 16. 469, 1. श्रेत^० 36, 20. — 3) nom. ag. (von मोक्षय्) der da ablöst, abbindet, frei macht: असंधितानां संघाता (अध्यादीनां Schol.) संघितानां च मोक्षकः M. 8, 342.

मोक्षण (von मोक्षय्) 1) adj. befreiend, erlösend Verz. d. Oxf. H. 89, a, 25. — 2) n. a) das Lösen: पाश^० PAÑĀT. 143, 6. ग्रन्थि^० KULL. zu M. 9. 277. — b) das Befreien, Erretten: शत्रोः Spr. 2736. MRĀKŪ. 163, 19. सातवेदसः (abl.) MBH. 13, 1035. das Freilassen, Laufenlassen (eines Verbrechers) M. 9, 249. — c) das Fahrenlassen, Aufgeben: प्राण^० PAÑĀT. 110, 9. das im-Stich-Lassen: कोषस्य Spr. 59, v. l. — d) das Fließenlassen: रक्त^० das Blutlassen Suçr. 1, 46, 8. 322, 3. 2, 23, 8. MĀLAV. 62. सिराणाम् Suçr. 2, 325, 3.

मोक्षणीय (wie oben) adj. fahren zu lassen, aufzugeben, zu vernachlässigen: पापा बुद्धिरियं राक्षो देवेनापि कृता यदि । तयापि मोक्षणीयो ऽर्थो नैव बुद्धिमतां भवेत् ॥ R. GORR. 2, 20, 19. अ^० unvermeidlich: धर्मोत्तणीयं देवं किं भावि मत्वा MBH. 1, 6409.

मोक्षतीर्थ n. N. pr. eines Tirtha Verz. d. Oxf. 66, b, 32. 67, a, 12. 70, a, 6. 73, b, 29.

मोक्षदा (मोक्ष + दा von 1. द्) f. N. pr. einer frommen Büsserin KATHĀS. 37, 238.

मोक्षदेव (मोक्ष + देव) m. Bein. des HIOUEN-TSANG, den ihm die An-

hänger des Hinajāna gaben, Vie de HIOUEN-TSANG 248.

मोक्षद्वार (मोक्ष + द्वार) n. das Thor zur Erlösung, Beiw. der Sonne MBH. 3, 156.

मोक्षधर्म (मोक्ष + धर्म) m. Bestimmungen in Betreff der Erlösung: ०प्रवर्तक MBH. 12, 13080. ०पर्वन् oder kurzweg मोक्षधर्म Titel einer Abtheilung des 12ten Buches im Mahābhārata (von Adhijāja 174 bis zum Schlusse). मोक्षधर्मार्थदीपिका Titel eines Commentars dazu Verz. d. B. H. 106.

मोक्षपुरी (मोक्ष + पुरी) f. die Stadt der Erlösung, Bein. der Stadt Kāñki Verz. d. Oxf. H. 221, a, No. 334.

मोक्षमहापरिषद् (मोक्ष + म^० - प^०) f. die grosse Versammlung der Erlösung, Bez. der grossen Kirchenversammlungen bei den Buddhisten HIOUEN-TSANG 1, 38. 41. 232. Vie de HIOUEN-TSANG 113. 203. KÖPPEN 1, 380. 2, 115.

मोक्षमार्ग (मोक्ष + मार्ग) m. der Weg zur Erlösung, Titel eines Gaina-Werkes WILSON, Sel. Works 1, 282.

मोक्षय् (von मोक्ष), मोक्षयति DĀTUP. 33, 57. 1) auflösen, aufbinden Suçr. 1, 18, 3. ablösen, herausziehen: उत्सुकं गार्हपत्यात् AIT. Br. 7, 7.

— 2) Jmd befreien von, aus (abl.) JĀĒS. 2, 300. सर्वपापेभ्यः BHAG. 18, 66. v. l. MBH. 1, 396. सर्वसत्त्वात् 1915. शायात् 2084. जन्मतो मानुषात् 3917.

रक्तसात् 5938. 7878. 3, 2390. 4, 1087. 16, 116. MĀRK. P. 66, 14. WEBER. RĀMAT. Up. 343. med. मोक्षयध्म् MBH. 1, 5301. R. GORR. 1, 64, 10. 11. मोक्षित MBH. 1, 7879. HARIV. 9039 (मोक्षितं st. मोक्षितुं die neuere Ausg.).

MIT. 268, 2. befreien, erlösen in philos. Sinne HARIV. 14349. fgg. छात्मानं मोक्षयतः sich befreiend, zur Erlösung gelangend Verz. d. Oxf. H. 269, a, 26. 37. — 3) Etwas von Jmd befreien so v. a. Jmd (abl.) Etwas entwenden: क्रीडावृत्तः स शच्योति (d. i. शच्याः इति) व्यपदेशेन मोक्षितः ।

महेन्द्रेण महावाको पारिज्ञातस्ततः (so die neuere Ausg.; ततः = रुद्रात् पुरा ॥ HARIV. 7187. — 4) fließen lassen: शोषातम् Blut lassen Suçr. 1, 46, 2. — 5) schleudern, werfen DĀTUP.

— घा s. घामोक्षण.

— परि Jmd befreien MBH. 4, 843. Spr. 608, v. l. (Th. I, S. 320). — Vgl. परिमोक्षण.

— प्र s. प्रमोक्षण.

— संप्र mod. frei machen für sich, sich sichern: एवं सर्वं विदित्वा वै पस्तह्वमनुवर्तते । संप्रमोक्षयते सर्वान्पन्थानः (= पथः) MBH. 11, 124. अन्या-न्यातिमार्गोन्मोक्षयते किं तु ऊर्ध्वमार्गमेव प्रापयति NILAK.

— प्रति s. प्रतिमोक्षण.

— वि Jmd befreien MBH. 1, 7880. 13, 186. 14, 2421. — Vgl. विमोक्षण.

विमोक्षन्.

— सम् dass. MBH. 8, 1931.

मोक्षलक्ष्मीविलास (मोक्ष - ल^० - वि^०) m. N. pr. eines Tempels Verz. d. Oxf. H. 71, b, 27.

मोक्षवत् (von मोक्ष) adj. mit der Erlösung —, mit der Seligkeit verbunden MĀRK. P. 23, 31.

मोक्षविंशक (मोक्ष + विं^०) n. die zwanzig Sprüche der Erlösung, Bez. der Verse HARIV. 14348. fgg. 14346 (मोक्ष^० die ältere Ausg.). ०स्तोत्र Verz. d. B. H. No. 431.